

מסורת הש"ס

א) גני' רי"ף ורמב"ם דרב נחמן], ב) קדושין לה: מיר מ: מה: א) רש"י [רש"א מוקד לא], ד) [ג"ל בדין], ס) [בסדר המשנה ל"ב את], ו) ע"ז טו. ביצה כח: כחובות סא: דנה גב., ו) [גבגל המקומות אמתא ר' חנינא], ח) קדושין עז: חולין פג: מיר לח: מב., ט) בסיי תעשו לפי כו', י) [שם בבביתא אמתא מלביא, ס) רש"א שמתפתח היא לענין שמי שערות [אפילו בגומא אחת] במת' דנה כו': גלוית כו', ט) [רש"ם מחק מכת אלא, ח) [בס"א שמקין],

תורה אור השלם

- וְיִקְרָא בְּקוֹל גְּדוֹל וְיִתְגַּדֵּדוּ בְּמִשְׁפָּטָם בְּחֻבְרוֹת וּבְרִמְזֵיהֶם עַד שֶׁפָּק דָּם עֲלֵיהֶם: מלכים א יח כח
- לא יִקְרְחוּ קְרָחָה בְּרִאשָׁם וּפְתָא וְקָנָם לֹא יִגְלַחוּ לְקַבְּשָׁם לֹא יִשְׁרֹטוּ שְׂרָפָתָא: ויקרא פא

- לא תקפו פה ראשכם ולא תשדוּת את פאת הקָנָה: ויקרא יט כו
- זי פירקי דדיקנא**. פרק ראשון של זקן היינו מחת האזן מקוס שלמי התחתון יוצא משם ושם נקרא פאה צמודו של למי שצולט לחוץ ושמי השצולט שבסנטר מקוס תצור שני הלחיים יש עמם קטן שמצבר הלחיים יחד שמכאן ומכאן נקרא פאה שכל אחד מהן לסוף הלחי הרי שמים מכאן ושמים מכאן ואחת מלמטה הוא השיער שצין ב' השצולט שבסנטר ופרק הוא צפני עממו: **ופאת זקנם לא יגלחו**. גבי כהניס כמיז ולא תשחית את פאת זקנך בישראל כמיז וילפינן להו בג"ש האי מהאי דפאה פאה והכי אמרי' בהדיא בפרק קמא דקדושין (דף לה: ג"ש דפאה פאה להכי לא דלמא דתניא לא יגלחו כו':

- ס"ל לא תשחית**. ומספרים אינן משחיתים שאין חומכין שיער צדז עיקר כתער: גילוח **שיס צו השחטה**. דרך לגלח צו ומשחית והיינו תער אצל רהיטני משחית ואין דרך לגלח צו ומספרים מגלחין ואין משחיתים: **אי גמיר גזירה שוה**. ההיא גזירה שוה דפאה פאה קאמר ובמסכת קדושין היא (סג: **מספרים מנא ליה**. דמותר לגלח בהם דלא קאסר אלא מלקט ורהיטני שיס בהן השחטה: גילוח **עצדי**. השחתתן עושה גילוח כלומר גילוח מיקרי דדרך לגלח בהם: **במתני'** **כתובת קעקע**. כתובת מחלה על צצרו כסם או צסיקרא ואח"כ מקעקע הבשר במחת או צצקין ונכנס הקצב בין העור לבשר ונראה צו כל הימים. קעקע פוויינטוורי"ר. ואסור לכמוז שום כמביה צעולם על צצרו צענין זה שכן גזירת הכתוב: **אם השם**. מפרש בגמרא דשם עבודת כוכבים קאמר: **גב' עד שיכתוב אני ה' ממש**. על מיצות הללו אני ה' אחת מחייבו משום כתובת קעקע: **וכתובת קעקע לא חסנו כנס**. שום כתובת קעקע לא י' יעשו לפני שאני ה' ואסורין אחס לכתוב שם אחר על צצרכם אלמא עיקר חיובא משום שם עבודת כוכבים הוא ומיהו אסור לכתוב שום כמביה צעולם אפי' לר"ש אלא דחיוב מלקות ליכא: **אפר מקלה**. דוקא קאמר לפי שקשה היא ומקעקעת מקוס המכה והרושם נראה שם אחר זמן אצל עפר צעלמא לא: **שפור**. צפ' אין לדין (ביצה דף כח: ו) שפור שאלו צו צצר אסור לטלטלו א"ר מלכיו" א"ר אדא ושומטו ומניחו צקרן זזית והיינו שמעתמא דעילויה מילתא דלמורא אמרה: **שפחוס**. משנה היא צפ' אע"פ (בבביות דף נט: ר' אליעזר אומר אפי' הכניסה לו מאה וכו' אמר רב מלכיו א"ר אדא ו) הלכה כרבי אליעזר (שם סא:) והיינו משנה דלמתני' קאי ולא קאמר מילתא בצפי נפשה: **גומוס**. ו) וצנדה צבא סימן (דף נב.) ר' חלצו אמר רב הונא שמי שערות שלמרו לריץ שיהא צביקין גומות רב אדא צר אהבה גומות אע"פ שאין צו שערות: **צלורים**. צפרק אין מעמידין צע"ז (דף נט.) ת"ר עובד כוכבים המסתפר מישראל כו' וכמה אמר רב מלכיו אמר רב אדא ו) שלש אצבעות לכל רוח והיינו מתניתא: **אפר מקלה**. הכא ו) ושמעתא היא דלאו אמתני' קאי אלא מילתא בצנפי נפשה קאמר אסור לו לאדם כו': **גבינה**. נמי צאין מעמידין דקתני במשנה [ע"ז כט:] וגבינות בית אונייקי וצעי בגמרא [שם לה:] מ"ט אמר רב מלכיא אמר רב אדא ו) מפני שמחליקין כו' והיינו משנה דלמתני' קאי: **מסני' ומסניס'**. רב פפא אסימנא דרב מלכיו קאי לגרועי מיניה שפחות דכולהו מתני' רב מלכיא אמריהו כלומר משנה דשפחות דלוקמת כרב מלכיו רב מלכיא אמרה ומתניתא דקאמר לאו דוקא ו) אלא צבסימנא דרב מלכיו ליכא מתני' ושמעתתא רב מלכיו ומה שנשאר מן השמעות צסימנו של רב מלכיו דהיינו שפור וגומות רב מלכיו אמריהו והיינו דקאמר איכא ציינייהו שפחות ולא קאמר שפחות ואפר מקלה אלא שפחות גרידא מגרעינן ודרב מלכיו כדקאי קאי: **מסניסא מלנחא**. משניות ששמו דומה לנקבה ומשמעותו של שם נמי ששמו דומה לנקבה מוקמינן כוליהו מתנייתא דהוו נמי לשון נקבה אליציה והיינו רב מלכיא ששמו דומה לנקבה ומשמעותו של שם נמי ששמו דומה לשון מלכות והיינו משניות וצרייתות שהן עיקר ולא שמעות. ואית דמפרש איכא ציינייהו שפחות ו) ומקלה משמע שפחות ושכנגדה כך לשון ח"ה: **ריצדא**. מכה: **דוסילתא**. כלי שמכה ו) צו. צלע"ז פליימ"א: **במתני'** **היה לנוש כלאיס**. אחד מן השוק ולא נזיר: יט

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

כא.

קסצר רבי יוסי שריטה וגדידה אחס היא. דתרווייהו צין ציד צין צכלי וכמיז בגדידה למת [דצריס יד] לא תתגודדו ולא תשימו קרחה וגו': **המשרט צכלי חייב**. הא ודאי פשיטא לכולי עלמא דעיקר גדידה משמע צכלי ועיקר שריטה משמע ציד וקאמר שמואל המשרט צכלי על המת חייב ולא קאמר המגדד צכלי לאשמועינן דשם שריטה שיך צכלי והעושה חצורה צעממו צכלי על המת חייב שני לאזין משום משרט ומשום מגדד דגדידה ושריטה אחת היא דתרווייהו צין ציד צין צכלי: **מיסיצי גדידה ושריטה אחס היא**. כלומר צין שריטה צין גדידה ענין חצורה הס ושניהם על מת אלא שריטה ציד גדידה צכלי וקשיא לשמואל

דאמר תרווייהו צין ציד צין צכלי דמדקאמר המשרט צכלי ולא קאמר המגדד צכלי מכלל דשריטה שייכא צכלי כגדידה: **על המס צין ציד צין צכלי חייב**. דשריטה וגדידה כמיז דתרווייהו אסריניהו רחמנא: **על עבודת כוכבים**. דיש עבודת כוכבים שעובדין אותה צכן שעושין צצצצסר חצורות ופאעו: **ציד חייב**. דדרך עבודתה צכן ופאי' עבודת כוכבים שגין עבודתה צכן חייב דעבודה חצורה היא ציד: **והא איפכא כמיז**. דצכלי דרך עבודה הוא לעבודת כוכבים דכמיז ויתגודדו כמשפטם בחברות וברמחים אלא אימא ביד פטור בכלי חייב:

רבי אשי אומר מכתו מוכחת עצי. וכן הלכה:

ואפילו כתיב ויתגודדו כמשפטם בחברות וברמחים אלא אימא ביד פטור בכלי חייב: **וחייב על הראש: מחוי רב ששת בין פירקי ו) רישא: ועל הזקן שתיים מכאן ושתיים מכאן ואחת מלמטה: מחוי רב ששת בין פירקי ו) דיקנא: רבי אליעזר אומר אם נטלין וכו': קסבר חד לאו הוא: ואינו חייב עד שיטלנו בתער: ת"ר ² ופאת זקנם לא יגלחו ו) יכול אפי' גלחו במספרים יהא חייב ת"ל ³ לא תשחית אי לא תשחית יכול אם לקטו במלקט ורהיטני יהא חייב תלמוד לומר לא יגלחו הא כיצד גילוח שיש בו השחתה הוי אומר זה תער: רבי אליעזר אומר אפילו לקטו במלקט ורהיטני (יהא) חייב: מה נפשך אי גמיר גזירה שוה ליבעי תער אי לא גמיר ג"ש מספרים נמי ו) [לא] לעולם גמיר ג"ש וקסבר הני נמי גילוח עבדי: **במתני'** הכותב כתובת קעקע ² כתב ולא קעקע קעקע ולא כתב אינו חייב עד שיכתוב ויקעקע ו) בידו ובכחול ובכל דבר שהוא רושם ר"ש בן יהודה משום ר' שמעון אומר אינו חייב עד שיכתוב שם ו) את השם שנאמר ⁴ וכתובת קעקע לא תתנו בכם אני ה': **גב' אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי עד דיכתוב ו) אני ה' ממש אמר ליה לא כדתני בר פרא אינו חייב עד שיכתוב שם עבודת כוכבים שנאמר וכתובת קעקע לא תתנו בכם אני ה' אני ה' ולא אחר: אמר רב מלכיא אמר רב אדא בר אהבה אסור לו לאדם שיתן אפר מקלה על גבי מכתו מפני שנראית בכתובת קעקע ו) אמר רב ו) נחמן בריה דרב איקא שפור שפחות וגומות רב מלכיו בלורית אפר מקלה וגבינה רב מלכיא רב פפא אמר מתניתין ומתניא רב מלכיא שמעתתא רב מלכיו וסימינך מתניא מלכתא מאי בינייהו איכא בינייהו שפחות רב ביבי בר אביי קפיד אפי' אריבדא דכוסילתא רב אשי אמר יכל מקום שיש שם מכה מכתו ו) מוכיח עליו: **במתני'** ינזיר שהיה ו) שותה יין כל היום אין חייב אלא אחת אמרו לו אל תשתה אל תשתה והוא שותה חייב על כל אחת ואחת יהיה מטמא למתים כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תטמא אל תטמא והוא מטמא חייב על כל אחת ואחת יהיה מגלח כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תגלח אל תגלח והוא מגלח חייב על כל אחת ואחת יהיה לבוש בכלאים כל היום אינו חייב אלא אחת אמרו לו אל תלבש אל תלבש והוא פושט ולובש חייב על כל אחת ואחת י"ש****

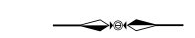
אי גמיר גזירה שוה. ההיא גזירה שוה דפאה פאה קאמר ובמסכת קדושין היא (סג: **מספרים מנא ליה**. דמותר לגלח בהם דלא קאסר אלא מלקט ורהיטני שיס בהן השחטה: גילוח **עצדי**. השחתתן עושה גילוח כלומר גילוח מיקרי דדרך לגלח בהם: **במתני'** **כתובת קעקע**. כתובת מחלה על צצרו כסם או צסיקרא ואח"כ מקעקע הבשר במחת או צצקין ונכנס הקצב בין העור לבשר ונראה צו כל הימים. קעקע פוויינטוורי"ר. ואסור לכמוז שום כמביה צעולם על צצרו צענין זה שכן גזירת הכתוב: **אם השם**. מפרש בגמרא דשם עבודת כוכבים קאמר: **גב' עד שיכתוב אני ה' ממש**. על מיצות הללו אני ה' אחת מחייבו משום כתובת קעקע: **וכתובת קעקע לא חסנו כנס**. שום כתובת קעקע לא י' יעשו לפני שאני ה' ואסורין אחס לכתוב שם אחר על צצרכם אלמא עיקר חיובא משום שם עבודת כוכבים הוא ומיהו אסור לכתוב שום כמביה צעולם אפי' לר"ש אלא דחיוב מלקות ליכא: **אפר מקלה**. דוקא קאמר לפי שקשה היא ומקעקעת מקוס המכה והרושם נראה שם אחר זמן אצל עפר צעלמא לא: **שפור**. צפ' אין לדין (ביצה דף כח: ו) שפור שאלו צו צצר אסור לטלטלו א"ר מלכיו" א"ר אדא ושומטו ומניחו צקרן זזית והיינו שמעתמא דעילויה מילתא דלמורא אמרה: **שפחוס**. משנה היא צפ' אע"פ (בבביות דף נט: ר' אליעזר אומר אפי' הכניסה לו מאה וכו' אמר רב מלכיו א"ר אדא ו) הלכה כרבי אליעזר (שם סא:) והיינו משנה דלמתני' קאי ולא קאמר מילתא בצפי נפשה: **גומוס**. ו) וצנדה צבא סימן (דף נב.) ר' חלצו אמר רב הונא שמי שערות שלמרו לריץ שיהא צביקין גומות רב אדא צר אהבה גומות אע"פ שאין צו שערות: **צלורים**. צפרק אין מעמידין צע"ז (דף נט.) ת"ר עובד כוכבים המסתפר מישראל כו' וכמה אמר רב מלכיו אמר רב אדא ו) שלש אצבעות לכל רוח והיינו מתניתא: **אפר מקלה**. הכא ו) ושמעתא היא דלאו אמתני' קאי אלא מילתא בצנפי נפשה קאמר אסור לו לאדם כו': **גבינה**. נמי צאין מעמידין דקתני במשנה [ע"ז כט:] וגבינות בית אונייקי וצעי בגמרא [שם לה:] מ"ט אמר רב מלכיא אמר רב אדא ו) מפני שמחליקין כו' והיינו משנה דלמתני' קאי: **מסני' ומסניס'**. רב פפא אסימנא דרב מלכיו קאי לגרועי מיניה שפחות דכולהו מתני' רב מלכיא אמריהו כלומר משנה דשפחות דלוקמת כרב מלכיו רב מלכיא אמרה ומתניתא דקאמר לאו דוקא ו) אלא צבסימנא דרב מלכיו ליכא מתני' ושמעתתא רב מלכיו ומה שנשאר מן השמעות צסימנו של רב מלכיו דהיינו שפור וגומות רב מלכיו אמריהו והיינו דקאמר איכא ציינייהו שפחות ולא קאמר שפחות ואפר מקלה אלא שפחות גרידא מגרעינן ודרב מלכיו כדקאי קאי: **מסניסא מלנחא**. משניות ששמו דומה לנקבה ומשמעותו של שם נמי ששמו דומה לנקבה מוקמינן כוליהו מתנייתא דהוו נמי לשון נקבה אליציה והיינו רב מלכיא ששמו דומה לנקבה ומשמעותו של שם נמי ששמו דומה לשון מלכות והיינו משניות וצרייתות שהן עיקר ולא שמעות. ואית דמפרש איכא ציינייהו שפחות ו) ומקלה משמע שפחות ושכנגדה כך לשון ח"ה: **ריצדא**. מכה: **דוסילתא**. כלי שמכה ו) צו. צלע"ז פליימ"א: **במתני'** **היה לנוש כלאיס**. אחד מן השוק ולא נזיר: יט

עין משפט ונר מצוה

א) [מני' פ"ב מהל' ע"ז לה: יג טושי"ע י"ד סי' קפ סעיף ה:]
צה ב מני' פ"ב מהלכות ע"ז הלכה יא סמג לאזין פא טושי"ע י"ד סי' קפ ס"א:

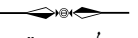
צה ג טושי"ע שם ס"ג:
ק ד מני' פ"ה מהלכות מירות הלכה י סמג לאזין רכ:
קא ה מני' שם לה: טו ופ"ג מהל' אכל לה' ד סמג שם וסי' רלד:
קב ו מני' פ"ה מהל' מירות הל"ג סמג לאזין רכ:

קג ז מני' פ"י מהלכות כלאים לה' ל סמג לאזין רפג:

מוסף רש"י

במלקט. פליי"א של מלחמי חרות שמחליקס כס את מיק הסיף, ורהיטני. פליי"א של עוסי מריקין (קדושין לה:). תלמוד לומר לא יגלחו. האמור כבהניס ואלו דרך גילוח צכן (שם). שפור שפחות וגומות. אלו שלש הלכות רב מלכיו אמרן ולא רב מלכיא, מפני ששמותיהן דומין זה לזה ויש שמחליקין שמועה של זה בשל זה, ממו כהם סימן לסדר השמות (ביצה כח:). רב פפא אמר. אסימנא דרב מלכיו פליג, דקאמר שפחות רב מלכיו ליכא, דכל מתני' ומתניתא דהכא רב מלכיא פרישה, אכל שמעתתא דלמר צרב מלכיו מודיעא קי' (בכתובת סא:). מחנתינן ומתניתא. הך דלמתא אפירושא דמתניתין וצרייתא, רב מלכיא, שמעתתא, דלמתמר שמעתתא בצפי נפשיהו ולא אפירושא דמתניתין, רב מלכיו (ע"ז טג.) ורב פפא מחליק מחליק לרב מלכיא ואפר מקלה לרב מלכיו (נדה ו.) וסימינך. של מחליק צניינסא, מתניא מלכתא. לגבי שמעתא הויא מתמא מלכתא, דהא מינה מומביין מיתבא לשמעתא, וסימינך מלכיא לשון נקבה, אכל מלכיו לשון זכר (בבביות סא:). איכא בינייהו שפחות. דמתניתין היא ושמות ליה צרב מלכיו לאו דדייה היא, דכל מתניתין ומתניתא דלית בהו רב מלכיא אמר פירוש, אכל שמעתתא לשון נקבה, אכל מלכיו כגון שפור וגומות דדייה מינה (ביצה כח:).

לעזי רש"י

יונטר"ר [יונטור"א]. (מקום חיבור: פוינטוורי"ר [פוינטוורי"ר]. לפיקין עקיצות [לשם כתובת קעקע]. פליימ"א [פלימיא"ת]. איזמל [להקות דם].